20.10.2015 Dnro 487/03/2015

Eduskunnan sivistys- ja tiedejaosto
kaisa.iso-sipila@eduskunta.fi

HE 30/2015 vp, yliopistojen rahoitus ja toiminnan rakenteellinen ja toiminnallinen kehittäminen

Asiantuntijalausunto

Turun yliopisto antaa pyydettynä asiantuntijalausuntonaan seuraavan.

HE 30/2015 luku 5.4. Tiede-, teknologia- ja innovaatiopolitiikka

Tutkimus- ja innovaationeuvoston linjauksissa vuosille 2015 - 2020 esitetään kansallinen t&i –politiikan uudistamisohjelma, jonka kohta 1. "Korkeakoulujärjestelmän radikaali uudistaminen" kaipaa poliittisen tahtotilan selvempää ilmaisua. Esimerkiksi: mitä tehdä duaalimallille ja halutaanko yliopistojen määrää vähentää? On huomattava, että useat yliopistot toteuttavat jo toiminnan radikaalia uudistamista.

Yliopisto haluaa myös tuoda esille sen, että korkeakoulut ovat jo tiivistäneet yhteistyötään sekä vahvistaneet yhteyksiään tutkimuslaitosten suuntaan. Myös alueellisia ja "semi-kansallisia/kansallisia" osaamiskeskuksia on tekeillä.

Muina yhteisinä toimenpiteinä voidaan mainita koulutusviennin kasvu, esimerkiksi koulutusvientiyhtiö Finland University Oy on päässyt hyvin Kaakkois-Aasian ja Persianlahden markkinoille. Myös innovaatiotoiminnoissa on tapahtumassa merkittävää alueellista ja kansallista konsolidoitumista.

Valtion talousarvioesitys, pääluokka 29

Tässä kohtaa yliopisto haluaa kommentoida erityisesti yliopistojen ja tieteen rahoitusta (talousarvioesitys 29.40).

Yliopisto korostaa, että esityksen mukaisesti se on jo jatkamassa alakohtaista ja alojen välistä toiminnallista ja rakenteellista kehittämistä osaamisen kokoamiseksi sekä epätarkoituksenmukaisten päällekkäisyyksien purkamiseksi. Lisäksi se on ryhtynyt toimenpiteisiin ympärivuotisen opetuksen edistämiseksi.

Yliopisto ilmaisee vakavan huolensa esitykseen sisällytetystä ehdotuksesta vähentää korkeakoulujen rahoitusta 75 miljoonalla eurolla. Aiottu leikkaus jo aiemmin tehtyjen leikkausten lisäksi haittaa niin yliopistojen perustoimintoja kuin toiminnan pitkäjänteistä kehittämistä.

Esitys Suomen Akatemian myöntövaltuuksien kasvattamisesta 30 miljoonalla eurolla korkeakoulujen ja elinkeinoelämän yhteistyötä vahvistaviin hankkeisiin on erinomainen.

Turun yliopisto • University of Turku
FI-20014 Turun yliopisto, Finland • www.utu.fi
Puhelin/Telephone +358 2 333 51 • Faksi/Fax +358 2 333 6363

Turun yliopiston sisäisiä kehittämistoimenpiteitä kuluvalla tulosneuvottelukaudella (2013 – 2016)

Yliopiston nykytilaa kuvaa se, että yliopiston kaikissa tutkinnoissa saavutetaan OKM:n kanssa sovitut tutkintotavoitteet. Yliopisto myös tuottaa ns. A1-tason julkaisuja liikevaihtoon suhteutettuna enemmän kuin yksikään toinen yliopisto Suomessa.

Toiminnan tehostamiseksi yliopistossa on toteutettu seuraavia toimenpiteitä:

- Korostetaan sitä, että ensimmäisen vuoden opiskelija on yliopistoyhteisön tärkein jäsen
- Vuosien 2012 – 2015 aikana yliopiston erillislaitosten määrää on vähennetty 12:toista viiteen. Lisäksi kaikissa tiedekunnissa (pl. kauppakorkeakoulu) on muodostettu isoja, yli 10 professorin laitoksia.
- Kirjaston toimintaa on kehitetty vähentämällä henkilöstön määrää noin 30 %:lla, toimintaa automatisoimalla sekä uudella palvelukonseptilla. Kirjaston toimipaikkojen lukumäärää on vähennetty 18:toista kuuteen.
- Henkilöstömäärää on vähennetty noin 100 htv:n verran palvelutoimintoja yhtiöittämällä
- Tilaohjelman seurauksena tiloja on vähennetty noin 20 000 neliömetriä (10%). Tavoitteena on päästä 15 %:n kokonaisvähennykseen vuoden 2016 loppuun mennessä.
- Yliopiston tutkimusasemien ja kasvitieteellisen puutarhan kannattavuusjärjestelyjä selvitellään parhaillaan
- Hallinnosta ja tukipalveluista on vähennetty noin 100 htv:tä viimeisen kahden vuoden aikana. Prosessien digitalisaatio jatkuu, minkä johdosta hatu-henkilöstön määrä vähenee edelleen 90 htv:tä vuoteen 2018 mennessä.

Turun yliopiston yhteistyön kehittäminen

Yliopisto kehittää yhteistyötään alueellisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti. Yhteistyötä Åbo Akademin kanssa on vahvistettu, mistä tuloksena on tällä hetkellä neljä yhteistä laitosta. Lisäksi useita muita yhteisiä avauksia on parhaillaan työn alla. Yhteistyö toteutetaan yhteisten englanninkielisten maisteri- ja tohtoriohjelmien kautta. Yliopistoilla on myös runsaasti yhteisiä tutkimuksen infrastruktuureja.

Yliopisto kehittää myös Raumalla ja Porissa sijaitsevien sivukampustensa toimintaa. Porin ja Rauman kampusten toimintaa on tehostettu sekä tutkintoja ja tutkimusta paremmin tuottavaksi että kustannustehokkaammaksi. Kehittämistyöllä on kummankin alueen voimakas tuki.

Valtakunnallisella tasolla yliopisto neuvottelee ”pienien alojen” (sisäänotto alle 30 opiskelijaa / vuosi) kehittämisestä UNIFI ry:n rakehankkeiden jäljiltä. Tavoitteena on koulutuksen parempi laatu ja kustannustehokkuus yhteistutkinnon tai muun järjestelyjen kautta. Tarkastelun kohteena on tällä hetkellä 15 oppiainetta OY:n, TaY:n ja ÅA:n kanssa.

Esimerkkeinä muista meneillään olevista yhteistyöhankkeista erityisesti TaY:n, ISY:n, OY:n, TTY:n ja ÅA:n kanssa voidaan mainita koulutusviennin kehittäminen (FinUni Oy), biopankki, innovaatiotoiminnot, tietojärjestelmät jne.

Kansainvälisellä tasolla yliopisto kehittää kansainvälisiä strategisia kumppanuuksiaan.

Valtion budjetin sisältämien leikkausten vaikutukset yliopistoon

Yliopiston näkemyksen mukaan suomalaiset yliopistot ovat pääosin hyvässä kunnossa. OKM:n rahoitus lisääntyi tasaisesti vuosina 2010 – 2015, ja toimintaa saatiin kehitettyä useissa yliopistoissa. Vuonna 2012 käyttöönotettu, suoritteisiin perustuva rahoitusmalli on positiivinen uudistus eikä malliin kohdistu suuria muutospaineita. Yliopisto korostaa tässä yhteydessä sitä, ettei valtion ohjaus saa olla liian tempoilevaa. Lisäksi yliopiston autonomiaa tulee edelleen vahvistaa.

Valtion budjetin sisältämät leikkaukset ovat iso haaste yliopistojen johtamiselle. Suurimpana uhkana osaamisen tasolle ja kehittämiselle yliopisto kuitenkin näkee hallitusohjelmaan kirjatun tavoitteen vähentää ylempien korkeakoulutukintojen määrää 20 %:lla. On muistettava, että Suomen tietointensiivisen yhteiskunnan kehitys on täysin riippuvainen korkeimmasta koulutuksesta ja tutkimuksesta.

Kalervo Väänänen

Rehtori Kalervo Väänänen

Susanna Sutinen

Kehittämisasiantuntija Susanna Sutinen